

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ МОМЧИЛОВИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представке бр. 16254/08 и још две – види приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

5. децембар 2017. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Момчиловић и други против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању већа у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Aracı, *заменик секретара Одељења*,

После већања на затвореној седници 14. новембра 2017. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу три представке (бр. 16254/08, 53679/13 и 22243/14) против Србије, које су Суду поднела према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“) три српска држављанина, господин Радосав Момчиловић („први подносилац представке“), господин Ливиус Лападат („други подносилац представке“) и господин Драган Радин („трећи подносилац представке“). Њихови лични подаци и остале релевантне појединости изнете су у приложеној табели.

2. Владу Србије („Влада“) првобитно је заступао њен ранији заступник, госпођа В. Родић, коју је касније заменио садашњи заступник, госпођа Н. Плавшић.

3. Заступник другог подносиоца представке је 20. октобра 2015. године обавестио Суд да је подносилац представке преминуо 25. маја 2014. године, а 14. јануара 2016. године као његови наследници су означени његова супруга, госпођа Дојница Лападат, и син, господин Ливиус Лападат. Именовани наследници су 30. јануара 2016. године изразили жељу да наставе са представком у име другог подносиоца представке и поднели овлашћење за истог адвоката. Из практичних разлога, господин Ливиус Лападат ће се у даљем тексту називати други подносилац представке у овој пресуди, иако сада његове наследнике треба сматрати другим подносиоцем представке (види *Томашевић против Црне Горе*, број 7096/08, ст. 13-16, 13. јун 2017. године).

4. Представке су 20. октобра 2015. године достављене Влади према чл. 6. став 1. и 13. Конвенције, а преостали део представки проглашен је недопуштеним према Правилу 54 став 3. Пословника Суда.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиоци представки притуживали су се због пропуста домаћих судова да изврше правоснажне судске пресуде донете у њихову корист.

6. Сви подносиоци представки добили су одлуке Уставног суда, који је утврдио повреду њиховог права на суђење у разумном року и досудио им одређене износе на име претрпљене нематеријалне штете (види приложену табелу).

7. Суд даље констатује да поступак у питању још није решен пред домаћим судовима у вези са првим подносиоцем представке. У вези са другим подносиоцем представке, Суд ће узети у обзир да је поступак прекинут 30. новембра 2015. године. Наиме, тог дана првостепени суд у Зрењанину обавестио је Владу да су неодређеног дана наследници другог подносиоца представке пренели захтев адвокату и да према томе више нису странка у домаћем поступку. Најзад, у вези са трећим подносиоцем представке, поступак је прекинут 8. маја 2013. године.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

8. Суд сматра да у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. СТАВ 1. и 13. КОНВЕНЦИЈЕ

9. Подносиоци представки притуживали су се према члану 6. став 1. и члану 13. Конвенције због неизвршења правоснажних судских одлука. У релевантном делу, ови чланови гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама, има право на ... расправу у разумном року пред ... судом, ...“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободe предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

А. Допуштеност

1. Примедба Владе у вези са наводном злоупотребом права на представку

10. Влада је изнела да је адвокат другог подносиоца представке намерно сакрио од Суда да је подносилац представке преминуо док је поступак трајао, што представља злоупотребу права на представку, у смислу члана 35. став 3. Конвенције.

11. Суд подсећа да се представка може одбацити на име злоупотребе само у смислу члана 35. став 3. Конвенције у изузетним околностима, као када је представка намерно заснована на прикривању чињеница, изостављањем или извртањем догађаја од суштинске важности (види, на пример, *Akdivar и други против Туурске*, 16. септембар 1996. године, ст. 53-54, *Извештаји о пресудама и одлукама 1996-IV*; *Varbanov против Бугарске*, број 31365/96, став 36, ЕЦХР 2000-Х; и *Assenov и други против Бугарске*, одлука Комисије од 27. јуна 1996. године, Одлуке и извештаји (ДР) 86-Б, стр. 54.). Штавише, од подносиоца представке не очекује се да изнесе све могуће информације о предмету. Међутим, његова дужност је да изнесе бар оне битне чињенице које има на располагању и за које мора да зна да су од великог значаја за Суд да би он могао правилно да разматра случај (види, на пример, *Милосављевић против Србије*, број 15112/07, став 36, 12. јун, *Al-Nashif и други против Бугарске*, (одлука), број 50963/99, 25. јануар 2001. године).

12. Ако се вратимо на предметни случај, Суд констатује да је адвокат другог подносиоца представке дописом од 20. октобра 2015. године обавестио Суд да је подносилац преминуо. Дописом од 14. јануара 2016. године он је, такође, доставио правоснажну одлуку Основног суда у Зрењанину у вези са одређивањем наследника подносиоца представке, док је дописом од 30. јануара 2015. године он обавестио Суд да наследници подносиоца представке желе да наставе са поступком пред Судом и доставио Суду овлашћења која су они потписали.

13. Произилази да се примедба Владе мора одбити.

2. Примедба Владе у вези са губитком статуса жртве

14. Влада је изнела да подносиоци више не могу да тврде да су жртве, у смислу члана 34. Конвенције, јер је Уставни суд утврдио да им је

повређено право на суђење у разумном року и досудио им одговарајуће обештећење. Повреда на коју се жале је, према томе, исправљена пред домаћим органима, а подносиоци представке су изгубили статус жртве.

15. Суд сматра да је ова примедба тесно повезана са суштином притужби подносилаца представки и да се због тога мора ценити заједно са основаношћу.

3. Закључак

16. Суд даље констатује да представке нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Она није ни недопуштена по неком другом основу. Због тога се мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

17. Влада је изнела да су подносиоци представке изгубили статус жртве пошто су сви од Уставног суда добили одлуке. Према Владином мишљењу, утврђивање повреде и досуђивање накнаде за претрпљену нематеријалну штету представља довољно обештећење за повреду права подносилаца представке на суђење у разумном року.

18. Подносиоци представки се са тим нису сложили. Они су изнели да су они, упркос одлукама Уставног суда, и даље жртве у смислу члана 34. Конвенције. Тврдили су да су износи накнаде који су им досуђени недовољни. Осим тога, први подносилац представке тврдио је да његов поступак још није окончан и да не може да оствари своје значајно новчано потраживање од дужника који је у међувремену преминуо, а што је тврдња коју Влада није оспорила у Запажањима.

19. Суд подсећа да статус жртве подносиоца представке у смислу члана 34. Конвенције зависи од чињенице да ли су домаћи органи признали, било изричито или прећутно, наводну повреду Конвенције и, ако је неопходно, пружили одговарајуће обештећење у вези са тим. Тек када се задовоље ови услови супсидијарна природа заштитног механизма Конвенције не допушта разматрање представке (види *Видаковић против Србије* (одлука) број 16231/07, 24. мај 2011. године; *Cocchiarella против Италије* [ВВ], број 64886/01, став 71, ЕЦХР 2006-В; и *Cataldo против Италије* (одлука), број 45656/99, 3. јун 2004. године).

20. С тим у вези, Суд констатује да је Уставни суд заиста утврдио да је повређено право подносилаца представке на суђење у разумном року, чиме је потврдио повреду на коју се притужују и, делотворно, испунио први услов утврђен у судској пракси Суда.

21. Статус жртве подносилаца представки затим зависи од тога да ли је обештећење које им је досуђено било одговарајуће и довољно у вези са правичним задовољењем предвиђеним чланом 41. Конвенције (види

Dubjaková protiv Slovačke (одлука), број 67299/01, 19. октобар 2004. године).

22. С тим у вези, Суд подсећа да се у случајевима неизвршења једна од карактеристика довољног обештећења која може елиминисати статус жртве странке односи на досуђени износ. Овај износ зависи посебно од карактеристика и делотворности правног средства. Стога, државе које су се, као Србија, одлучиле за правно средство осмишљено и да убрза поступак и да се досуди накнада имају слободу да досуђују износе који – иако су нижи од износа које Суд досуђује – нису неразумни (види *Cocchiarella protiv Италије* [BB], цитирана у горњем тексту, ст. 96, 97.).

23. Ако се вратимо на обештећење досуђено подносиоцима представки, Суд констатује да су ови износи значајно нижи у поређењу са сумама досуђеним за упоредива кашњења у судској пракси Суда. Он би, с тим у вези, нагласио важност разумног износа правичног задовољења које се досуђује у домаћем систему да би се предметно правно средство сматрало делотворним према Конвенцији. Да ли се досуђени износ може сматрати разумним треба, међутим, разматрати у светлу свих околности предмета. Оне обухватају не само трајање поступка у конкретном предмету већ и вредност досуђене суме у светлу животног стандарда у држави у питању, и чињеницу да ће се према домаћем систему накнада углавном досудити и исплатити брже него што би био случај када би о томе одлучивао Суд према члану 41. Конвенције.

24. На основу материјала у списима и с обзиром на посебне околности поступка у питању, Суд сматра да се износи досуђени подносиоцима представки не могу сматрати довољним и према томе не представљају одговарајуће обештећење за претрпљене повреде. Додатно, Суд констатује да извршни поступак још није решен у предмету првог подносиоца представке. Суд, према томе, закључује да се ни за једног подносиоца представке не може сматрати да је изгубио статус жртве у оквиру значења члана 34. Конвенције.

25. С обзиром на горе наведено, Суд сматра да је дужина извршног поступка у овом предмету била прекомерна и да није испунила захтев разумног времена.

26. Суд сходно томе сматра да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције и одбацује прелиминарну примедбу Владе у вези са статусом жртве подносилаца представке.

27. Пошто је донео овај закључак, Суд такође сматра да није неопходно да се разматра суштински иста притужба према члану 13. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

28. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

A. Штета, трошкови

29. Подносиоци представки тражили су разне износе на име накнаде нематеријалне штете коју је претрпео сваки од њих, као и накнаду трошкова. Први подносилац представке такође је тражио да му се досуди накнада материјалне штете, а тај износ је досуђен правоснажном домаћом пресудом која је остала неизвршена. Сви износи су назначени у приложеној табели.

30. Влада је нашла да су захтеви подносилаца представки у вези накнаде нематеријалне штете претерани и нагласила да су свим подносиоцима већ исплаћене суме које им је досудио Уставни суд, док је трећем подносиоцу представке такође исплаћено 8.810,00 српских динара на име трошкова извршног поступка.

31. На основу докумената које поседује и своје судске праксе Суд сматра да је оправдано да се досуде суме назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, умањене за све износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу.

32. У вези са првим подносиоцем представке, Суд констатује да Влада није дала коментар о овом захтеву, али сматра да између утврђене повреде и наводне материјалне штете не постоји узрочна веза. Он, због тога, одбацује захтев првог подносиоца представке за накнаду материјалне штете.

B. Затезна камата

33. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Одлучује* да питању основаности здружи и прелиминарну примедбу Владе у вези са статусом жртве подносилаца представке и одбија је;

3. *Проглашава* представке допуштеним;
4. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у вези са сваким подносиоцем представке;
5. *Утврђује* да нема потребе да посебно разматра њихове притужбе према члану 13. Конвенције;
6. *Утврђује*
 - (а) да ће Тужена држава обезбедити се предузму сви неопходни кораци да се омогући да се домаћи поступак у случају првог подносиоца представке заврши што је пре могуће, узимајући у обзир захтеве правилне примене правде;
 - (б) да ће Тужена држава исплатити подносиоцима представки, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити на те суме, а које ће претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате, након одузимања износа који су можда већ исплаћени по овом основу;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
7. *Одбија* остали део потраживања подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 5. децембра 2017. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник

ДОДАТАК

Број	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке, датум рођења, националност	Заступник	Појединости правоснажне домаће одлуке	Почетак поступка	Завршетак поступка	Дужина извршног поступка	Појединости одлуке Уставног суда; Правично задовољење (ако је досуђено)	Износи накнаде за нематеријалну и материјалну штету, и трошкови тражени у еврима	Износи досуђени за нематеријалну штету и трошкове по подносиоцу представке у еврима (плус порез који се може наплатити од подносиоца представки.) ¹
1.	16254/08 19/03/2008	Радосав МОМЧИЛОВИЋ 11/11/1951 Српска	-	Пети општински суд у Београду XXI П. 630/97 од 13. јуна 1997. године	25. март 2002. године	У току	11 година и 5 месеци	Уж 2694/2009 од 7. јула 2011. године РСД 70.000,00 (ЕУР 580,00)	Нематеријална штета + трошкови: 3.500+500 Материјална штета: 59.476,38	Нематеријална штета: 3.600 Трошкови: 100
2.	53679/13 04/07/2013	Ливиус ЛАПАДАТ 06/01/1934 Српска	Драган РАДИН	Општински суд у Зрењанину П. 1691/05 од 22. јануара 2007. године	28. децембар 2007. године	30. новембар 2015. године	7 година и 7 месеци	Уж 2888/2011 од 23. маја 2013. године ЕУР 400,00	Нематеријална штета + трошкови: 3.600 + 500	Нематеријална штета: 3.600 Трошкови: 500
3.	22243/14 27/11/2013	Драган РАДИН 30/10/1949 Српска	-	Општински суд у Новом Бечеју П. 115/08 од 26. јуна 2008. године	29. октобар 2008. године	8. мај 2013. године	6 година и 9 месеци	Уж 246/2011 од 30. октобра 2013. године ЕУР 200,00	Нематеријална штета + трошкови: 3.600+100	Нематеријална штета: 3.000 Трошкови: 100

1. Умањено за износе који су можда већ исплаћени по овом основу на домаћем нивоу.